

הוא מצויר בגונים משונים ונקרא בירושלמי פסילתא, כי היונים והרומיים קוראים לפול הלכן פסילוס והוא מהלכת את בני מעים, ופישון שם קטנית בלשון יון ורומי עגול. (פול)

פֶּרְקֶרֶן והטופח – עיין בע' פול. א"ב: פי' ארקדן בל"י מין כמו טופח עגול וקטן מכרשיניו. (פרקדן)

הפול הפסיר הפורקדן והטופח – מוסבר בפאה ו, ז (ע' 110) בע' טופח.

מ"ב הקישות והמלפפון אינם כלאים זה בזה – פירש בירושלמי: אדם נוטל מעה אחת מפטימה של קישות ונוטעה והיא נעשית אבטיח^ט אדם נוטל מעה^ז אחת מפטימה של אבטיח והיא נעשית מלפפון. ר' יהודה אומר: **כלאים – דקא סבר עיקרן כלאים, אדם נוטל מעה אחת מפטימה של אבטיח ומעה מפטימה של תפוח ונותנן בתוך גומה אחת והן נתאחין ונעשין כלאים, לפום כן צווחין ליה מלפפון בלשון יוני.** א"ב: היונים קראו מלפפון למין פרי האדמה ערב למאכל ומלא מיץ מתוק והוא הנקרא בלשון הקודש אבטיח, ותרגום ירושלמי "ואת האבטיחים" (במדבר יא, ה) וית מלפניא, ולפעמים היונים קראו כן למין אחר שהוא ג"כ נאכל והוא מלא דדים בולטים ובפרט בקטנותו והוא כמו מין קשואים, ונראה כי כן שמו מלפפון בלשון משנה, כי הרופאים מנו ארבעה אלו וקראו לזרעים שבמעותם ארבעה זרעים קרים, ולכן אמרו שהקישות והמלפפון אינם כלאים כי זרע של שניהם דומה, ודוק שבמשנה במקומות אחרים נזכר שלשה מינים לבדם ולא נזכר המלפפון בתוכם כי כללוהו תחת קשאים, ומאמר הירושלמי לא יכולתי להולמו בדברי ר' יהודה כי מעה של אבטיח לא מתאחי' עם מעה של תפוח, ואמת הוא שבלשון יוני קוראים למינים אלו פפון, כלומר פרי מבושל ומלא מיץ ראוי למאכל, אבל מלון לא נקרא התפוח לבדו כי אם כל הפירות אשר קליפתן רכה ודקה והם רכים ובתוכם פטמא למעט שקדים לזוים ערמונים וזולתם הנקראים בלני"א בשם יוגי. (מלפפון)

חֶזֶרֶת וחֶזֶרֶת גִּלְיָן – פי' חזרת – לטוקא, חזרת גליל – חסא מרה והיא חזרת שבשדות^ז. (חזר א)

עוֹלֵשִׁין ועוֹלֵשִׁי שדה – ירר: עולשין – טרקסימו, עולשי שדה – עולתי, כרשין – כרתין, כרישי שדה – קפלוטין. פי' עולשין שבפרדס – דמישטקי, עולשי שדה שבשדות – פורשטקי ובלעז סינצוני, ויש אומרים:

ט. הגר"א גורס – אדם נוטל מעה אחת מפטימא של אבטיח ומעה אחת מפטימא של קישות ונוטען, והוא נעשה מלפפון. לפי הגר"א מיושבת תמיהת הרי"ב שהמציאות אינה כן, אך לפי גירסא זו מדוע המשנה אינה מזכירה, שהאבטיח והמלפפון אינם כלאים, החז"א סי' ב' ס"ק י"ג תירץ שלמרות שהיום אין המציאות כן, י"ל דבפעם הראשונה אירע במעשה בראשית ויצא מלפפון.

י. כמו מעי, והוא גרעין מגרעיני הזרע אשר בתוך הפטימא – פני משה.
יא. ובע' בלני כתב המוסף פי' בל"י: שם כללי של פרי עץ ארו (לוח) וגם הערמונים נקראו כן, ושתיית היין אחריהם ממהרת עיכול שלהם באצטומבא.
יב. כ"פ מהר"י בן מלכי צדק, עיין בהגיון שלמה ובעה"ש.

קִישוּת – קישוא מתוק

– Cucumis melo (מלון)

ממשפחת הדלועיים, צמח חד

שנתי שיער מאוד, הפרי שונה

בצורתו בהתאם לזן: מאורך,

כדורי, שיער או חלק.

מֶלְפָפוֹן – קישוא הגינה –

Cucumis sativus – צמח גינה,

הזרעים קטנים ובהירים מאד,

נאכל חי או כפרי כבוש. יש

מזהים אותו עם "האבטיחים"

שבמקרא (במדבר יא, ה) ויש

מזהים אותו עם – Cucumis

melo. ביוונית – מֶלְפָפוֹן –

μελποῦ – מילון – תפוח.

חֶזֶרֶת – חסה – Lactuca

ממשפחת המורכבים, עלי

החסה משמשים למאכל.

חֶזֶרֶת גִּלְיָן – חסת המצפן –

Lactuca serriola – צמח גבוה,

העלים מפורצים, הקרקפות

קטנות, צבע הכותרת – צהוב

בהיר.

עוֹלֵשׁ –

א) מרור – Sonchus. צמח שדה

וקוף וחלק, העלים דומים לרוב

לכינור, הקרקפות צהובות –

פרחים שערות הציצים מרובות

ורכות. באיטלקית – ipacio

– sonco, בתי – חקסיקיו

– domestico, יערי –

פונקטלה – forestale.

ב) עולש – יצייריים –

Cichorium – צמח ממשפחת

המורכבים, בעל תפרחות

כחולות. עלים צעירים משמשים

למאכל, בדומה לתרד. בערבית –

הַיִּנְדְּאָא – حنداء.

עוֹלֵשִׁי שדה – עולש

Cichorium endivia – אַנְדִּיבִּי

– הפרחים תכולים, העלים

הצעירים משמשים כירק

לסלטים, טעמם עדן ומרי.